

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РАДА ДИРЕКТОРІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**МЕТОДИЧНА КОМІСІЯ ВИКЛАДАЧІВ
ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

МАТЕРІАЛИ

**У ОБЛАСНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР СТАНУ ФІНАНСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ»**

13 листопада 2025 року

Одеса-2025

УДК 330 +340
ББК 65+67

Європейський вектор стану фінансів та оподаткування в сучасних умовах розвитку економіки: Матеріали V Обласної науково-практичної студентської конференції, 13 листопада 2025р. Одеса. ОТЕФК, 2025. 67 с.

Рекомендовано до друку Педагогічною радою Одеського торговельно-економічного фахового коледжу (Протокол № 3 від 19.11.2025р.)

Для здобувачів освіти економічних спеціальностей закладів фахової передвищої та вищої освіти.

Укладач: голова циклової комісії фінансово-економічних дисциплін, викладач-методист Одеського торговельно-економічного фахового коледжу Олена РОТАРЬ

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції з незначною загальною правкою укладача

Організаційний комітет конференції:

Голова організаційного комітету:

Єна Л.М. - голова методичної комісії викладачів економіки і фінансів ЗФПО Одеської області, спеціаліст вищої категорії Одеського фахового коледжу економіки, права та готельно-ресторанного бізнесу

Заступник голови організаційного комітету:

Гура О.Л. – директор Одеського торговельно-економічного фахового коледжу, кандидат економічних наук, доцент

Секретар конференції – Ротарь О.М., голова циклової комісії фінансово-економічних дисциплін Одеського торговельно-економічного фахового коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Члени організаційного комітету:

Борзенкова О.Д. - заступник директора з навчальної роботи Одеського торговельно-економічного фахового коледжу, кандидат економічних наук

Сергієнко Л.К. – викладач циклової комісії фінансово-економічних дисциплін Одеського торговельно-економічного фахового коледжу, кандидат економічних наук, доцент

Малікова І.П. – старший викладач циклової комісії фінансово-економічних дисциплін Одеського торговельно-економічного фахового коледжу

Банташ А.М. – викладач циклової комісії фінансово-економічних дисциплін Одеського торговельно-економічного фахового коледжу, кандидат економічних наук.

Бучковська В., Попатенко К.
Здобувачі освіти III курсу
Наукові керівники: викладач вищої категорії **Новікова В.О.**
викладач I категорії **Мержиєвський К.В.**
Відокремлений структурний підрозділ «Ананьївський
аграрно-економічний фаховий коледж
Уманського національного університету

ПОДАТКИ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД: ЗМІНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Повномасштабне вторгнення російської федерації в лютому 2022 року кардинально змінило податкову політику України. Основною метою змін стало забезпечення фінансової стійкості держави (фінансування оборони та соціальних витрат) та підтримка економіки й бізнесу в умовах значних втрат та руйнувань. Податкова система стала інструментом швидкого реагування на кризові виклики.

На початку повномасштабного вторгнення та протягом наступних періодів Верховна Рада та Уряд запровадили низку ключових змін, які можна розділити на кілька блоків:

1. Лібералізація та спрощення для бізнесу

- *Спеціальна ставка єдиного податку 2%:* На період дії воєнного стану (згодом скасована) для платників єдиного податку 3-ї групи була запроваджена можливість перейти на ставку 2% від доходу (замість 5%) з одночасним звільненням від сплати Податку на додану вартість [1]. Цей режим діяв без обмежень по обсягу доходу, що сприяло підтримці великого та середнього бізнесу.

- *Звільнення для Фізичної особи підприємців 1-ї та 2-ї груп:* Фізичної особи підприємців першої та другої груп отримали право добровільно не сплачувати єдиний податок та Єдиний соціальний внесок за себе.

- *Тимчасове скасування мит та Податок на додану вартість на імпорт (скасовано):* На певний час були скасовані Податки на додану вартість, акцизний податок та ввізне мито на імпорт низки товарів, зокрема, транспортних засобів, що мало на меті наситити ринок необхідними товарами та підтримати логістику. Згодом ці пільги були скасовані з метою збільшення дохідної частки державного бюджету України. Близько 6 місяців фактично не працювала система електронного адміністрування податку на додану вартість, що створювало значні проблеми в діяльності підприємств. А коли система запрацювала — форма податкової накладної змінилася, що додало роботи бухгалтерам.

- *Пільги щодо благодійної допомоги:* Врегульовано питання звільнення від оподаткування благодійної допомоги, наданої на потреби оборони та постраждалим.

2. Адміністрування та контроль

- *Мораторій на податкові перевірки:* Було запроваджено мораторій на проведення податкових перевірок, за винятком окремих випадків (зокрема, фактичних перевірок). Згодом мораторій був частково скасований для певних видів перевірок та категорій платників (наприклад, для великих платників).

- *Зупинення перебігу строків:* На період воєнного стану було зупинено перебіг строків, визначених податковим законодавством (наприклад, для подання звітності, сплати податків, податкових перевірок). Згодом багато з цих строків було відновлено.

- *Звільнення від відповідальності:* Платники податків, які не мали можливості своєчасно виконувати свої податкові обов'язки через наслідки війни, були звільнені від штрафів та пені.

3. Посилення фіскальної політики (пізній етап)

- *Збільшення військового збору:* Однією з найбільш обговорюваних змін стало збільшення ставки військового збору (з 1,5% до 5% для певних видів доходів) та розширення бази його оподаткування. Зокрема на час воєнного стану для фопів першої другої та четвертої груп Єдиного податку виводиться військовий збір у розмірі 10 % від мінімальної заробітної плати станом на 1 січні тобто 800 грн. З фопа. Для фопів третьої групи Єдиного податку військовий збір становитиме 1 % від доходу.

- *Скасування Єдиного Податку 2% (з 1 серпня 2023 року):* Найбільш помітним кроком стало скасування спеціальної ставки єдиного податку 2% від доходу. Платники, які користувалися цією пільгою, були автоматично переведені назад на довоєнну систему (зазвичай, 5% Єдиний податок або загальна система). **Метою скасування є** припинення "податкового туризму" та повернення великих платників до сплати Податку на додану вартість і податку на прибуток, що значно збільшує надходження до бюджету.

- *Підвищення податку на прибуток для банків:* була запроваджена підвищена ставка податку на прибуток для банківських установ. Замість стандартної ставки 18%, ставка була встановлена на рівні **50%** від чистого прибутку банків за 2023 рік та **25%** за наступні податкові періоди [2]. Обґрунтуванням стало надприбутки банківського сектору, отримані переважно за рахунок високої облікової ставки Національного банку України та операцій з державними цінними паперами, розглядалися як джерело для додаткового фінансування бюджету.

- *Відновлення частини перевірок та штрафів (з жовтня 2023 року):* були відновлені штрафні санкції за порушення вимог щодо використання реєстраторів розрахункових операцій (РРО) та програмних реєстраторів розрахункових операцій (ПРРО). Винятком лише залишається мораторій на штрафи за реєстраторів розрахункових операцій все ще діє для територій активних бойових дій та окупованих територій. Для Фізичної особи підприємців на спрощеній системі (крім тих, що продають ризикові товари) штрафи залишаються зменшеними. Мета: посилення контролю за готівковими розрахунками та боротьба з тіньовим обігом..

Післявоєнне відновлення України вимагатиме значних фінансових ресурсів, що неминуче вплине на подальшу податкову політику. З урахуванням всіх досягнутих результатів за 2022-2025 роки в податковому законодавстві можемо визначити перспективи в податковій політиці України на майбутнє. Серед ключових перспектив:

- *Можливе зростання податкового навантаження:* Необхідність фінансування масштабної відбудови, обслуговування зовнішніх боргів та забезпечення обороноздатності може призвести до підвищення окремих ставок податків (наприклад, Податок на додану вартість, акцизів, військового збору, Податок на доходи фізичних осіб). Також реалізується план з підвищення акцизного податку на паливо кожні півроку, відбулося переведення ставок акцизного податку на тютюн з гривень у євро. Одже з зниженням курсу гривні — автоматично відбувається підвищення податку а також зростання ціни для покупця. Держава відтерміновує введення електронної марки на алкогольні напої. З 1 жовтня 2025 року субєкти господарювання які продають тютюн і алкоголь зобов'язані забезпечити середню зарплату працівників на рівні не нижче двох мінімальних зарплат (16000 грн.). Пільгова норма в 1,5 мінімальні зарплати (12000 грн.) застосовується, якщо одночасно виконуються дві умови: усі торгові точки розташовані на відстані понад 50 км. від обласних центрів а торгові зали мають площу до 500 квадратних метрів [3].

- *Податкова реформа:* Тривають дискусії щодо проведення комплексної податкової реформи, спрямованої на спрощення системи, зниження кількості податків, але з потенційним зростанням ефективності адміністрування та розширенням бази оподаткування. Розглядається ідея запровадження прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб.

- *Гармонізація з ЄС:* У контексті євроінтеграції податкова система України має бути гармонізована з нормами та директивами Європейського Союзу, що стосується Податку на додану вартість, акцизів та прямого оподаткування.

- *Стимулювання інвестицій:* Для залучення інвестицій у відновлення економіки очікується запровадження податкових стимулів (пільг, знижених ставок) для певних секторів економіки та інвестиційних проєктів.

- *Цифровізація адміністрування:* Подальший розвиток цифрових інструментів для спрощення та автоматизації податкового адміністрування, зменшення людського фактора та корупції. Значно посилилися вимоги до використання реєстратора розрахункових операцій та обов'язковість використання банківських терміналів.

Майбутній розвиток економіки не можливий без удосконалення податкового законодавства. Наповнення державного бюджету України в основному забезпечується за рахунок податків, зборів та обов'язкових платежів. Отже, для детально розглянені декілька перспектив в податковому законодавстві більш конкретніше. Хочемо звернути увагу на **фіскальне посилення та перспективи податкової реформи**, які будуть застосовуватися для наповнення бюджету країни в післявоєнний період.

З середини 2023 року та протягом 2024 року Україна почала поступово відмовлятися від найбільш ліберальних воєнних податкових пільг [4]. Це було викликано необхідністю фінансування дефіциту державного бюджету, який значною мірою покривається міжнародною допомогою, а також вимогами Міжнародного валютного фонду щодо відновлення фіскальної стійкості.

Дискусії, тобто невизначеність щодо спрощеної системи оподаткування унеможлиблює планування підприємницької діяльності. Тіньовий сектор економіки взагалі окрема тема. Оцінити розміри цього сектора економіки неможливо, але орієнтовні цифри близько 19 %. Рівень у 40 % від Валового внутрішнього продукту вважається катастрофічним для легальної економіки. Нікуди не ділися проблеми митниці, сірі схеми експорту також.

Майбутнє податкової системи України тісно пов'язане з післявоєнним відновленням та інтеграцією до Європейського Союзу. Обговорюється необхідність глибокої, а не точкової, податкової реформи, яка мала б дві основні цілі: стимулювання економіки та забезпечення бюджету.

Податкова політика України у воєнний період продемонструвала гнучкість та швидку адаптивність, успішно балансує між потребами бюджету, з одного боку, та необхідністю підтримки економіки і бізнесу, з іншого. Однак, згодом спостерігається тенденція до поступового посилення фіскальної політики та повернення до довоєнних правил адміністрування (з певними винятками). Майбутні зміни будуть визначатися потребою у відновленні та євроінтеграцією, що, ймовірно, призведе до комплексної податкової реформи.

Список використаних джерел:

1. Воронін Яків. Про особливості застосування 2% єдиного податку на період дії воєнного стану. 2022. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/pro-osoblyvosti-zastosuvannya-2-yedynogo-podatku-na-period-diyi-voyennogo-stanu> (дата звернення 04.11.2025)
2. Білоус Олександр. Голова НБУ назвав наслідки для банків від підвищення податку на прибуток до 50%. 2025. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/pro-osoblyvosti-zastosuvannya-2-yedynogo-podatku-na-period-diyi-voyennogo-stanu> (дата звернення 04.11.2025)
3. Головне управління ДПС у Волинській області. З 1 жовтня 2025 року запроваджено вимоги щодо мінімального розміру заробітної плати у сфері роздрібної торгівлі алкоголем, тютюном, рідинами для електронних сигарет та пальним. 2025. URL: <https://vl.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-945961.html> (дата звернення 04.11.2025)
4. Державна податкова служба України у Львівській області. З 1 січня 2023 року припинено дію деяких податкових пільг. 2023. URL: <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-648807.html> (дата звернення 04.11.2025).